

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI TINERETULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA •
UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN
BĂLȚI

CODUL DE ETICĂ UNIVERSITARĂ

Aprobat la ședința Senatului universitar
din 5 decembrie 2007, procesul verbal nr. 3

Bălți, 2007

**Codul a fost elaborat de colaboratorii Facultății de Drept
(coordonator – dr. conf. univ. Gheorghe NEAGU)**

© *Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

PREAMBUL

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți este o instituție ale cărei scopuri, valabile pentru fiecare membru al său, includ dezvoltarea și afirmarea profesională, evoluția cunoașterii și cercetării în condițiile respectării statului de drept și a drepturilor omului.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți respectă demnitatea fiecăruia dintre membrii săi și promovează integritatea academică. Membrii săi se angajează să contribuie la dezvoltarea democratică și la prosperitatea societății. Valorile și principiile care se promovează în mod deosebit și a căror realizare efectivă se încearcă a se asigura sunt: libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, meritul, profesionalismul, onestitatea și corectitudinea intelectuală, transparența, respectul și toleranța, responsabilitatea, bunăvoința și grija.

Codul de etică universitară are drept scop ghidarea conduitei tuturor membrilor comunității universitare, în interiorul Universității și în relațiile cu aceasta.

Codul de etică funcționează ca un contract moral între membrii comunității universitare și comunitatea universitară ca întreg, contribuind la coeziunea membrilor, la crearea unui climat bazat pe cooperare și competiție, la creșterea prestigiului Universității.

Nici o dispoziție a prezentului Cod nu trebuie interpretată în sensul restrângerii unor drepturi conferite expres prin lege sau prin contractul colectiv de muncă.

PRINCIPII FUNDAMENTALE

Art. 1. Prezentul Cod se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: libertate academică, competență, integritate, colegialitate, loialitate, responsabilitate.

Libertatea academică

Art. 2. Libertatea academică presupune dreptul oricărui membru al comunității academice de a-și exprima deschis opiniile științifice și profesionale în cadrul cursurilor, seminariilor, conferințelor, dezbaterilor, dar și al lucrărilor elaborate și susținute sau publicate.

Orice membru al comunității academice își poate exprima în mod liber, în interiorul sau în exteriorul Universității, opiniile bazate pe competența sa profesională fără a putea fi cenzurat. Este încurajată abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau convingerile religioase.

Art. 3. Libertatea academică implică, în același timp, respectul libertății academice a altuia în toate componentele sale.

Art. 4. Nu se înscriu în cadrul libertății academice și nu își găsesc locul în spațiul universitar:

- propaganda cu caracter politic desfășurată în interiorul sau în legătură cu acțiuni ale Universității;
- prozelitismul religios;
- promovarea unor doctrine sau idei cu caracter rasist, xenofob, naționalist, fascist;
- defăimarea universității de către membrii comunității academice;
- atacurile personale sau afirmațiile defăimătoare la adresa altor membri ai comunității academice;

Competența

Art. 5. Universitatea cultivă un mediu propice pentru competență și competitivitate. Universitatea susține dezvoltarea de programe academice la standarde înalte, capabile să conducă la

evoluția cunoașterii, la formarea specialiștilor de vârf și creșterea prestigiului în cercetare.

Universitatea susține și recompensează excelența științifică, profesională, pedagogică, managerială și administrativă.

Art. 6. Fiecare membru al comunității academice își asumă, la nivelul său, răspunderea pentru calitatea procesului educațional.

Orice cadru didactic trebuie să stăpânească în mod perfect disciplina pe care o predă, asigurându-se că întregul conținut al cursului este actualizat, reprezentativ și adecvat nivelului la care se situează disciplina în planul de învățământ.

Dezacordurile de natură științifică între cadrele didactice din Universitate nu trebuie să afecteze pregătirea și rezultatele studenților.

Art. 7. Orice cadru didactic trebuie să acorde o atenție deosebită pregătirii și susținerii cursurilor la orele prevăzute, elaborării, pregătirii sau asigurării materialului didactic necesar studenților pentru curs, seminar sau laborator, desfășurării orelor de consultații prevăzute, urmării și îndrumării activității de redactare de lucrări (proiecte, teze de an, teze de licență) de către studenți, notării și comunicării rezultatelor la momentul prevăzut.

Art. 8. Sub aspect pedagogic, competența presupune alegerea celor mai adecvate modalități de tratare a fiecărei teme din cadrul curriculum-ului, comunicarea obiectivelor cursului, alegerea unor modalități de examinare în concordanță cu aceste obiective.

Este, de asemenea, importantă adaptarea stilului de predare la nevoile și nivelul cursului.

Art. 9. Constituie încălcări ale principiului competenței:

- încredințarea de cursuri, seminarii sau lucrări de laborator spre a fi susținute de către persoane care nu dețin nivelul de cunoștințe adecvat;
- consacrarea unei părți importante din timpul alocat cursului sau seminarului unor discuții fără legătură cu tematica acestuia;
- interpretarea intenționat eronată a rezultatelor unei cercetări în vederea fundamentării unei teorii pe care cel în cauză o susține;

- obligarea studenților de a-și însuși exclusiv punctul de vedere al cadrului didactic sau refuzul de a lua în discuție, pe bază de argumente, alte puncte de vedere exprimate în aceeași chestiune;
- abordarea de către cadrul didactic titular al unui curs fundamental doar a unei părți din materie, respectiv doar a aspectelor care îl interesează personal;
- alegerea unor modalități de examinare în dezacord cu obiectivele cursului (spre exemplu, formularea unor subiecte care solicită doar memorarea unor date în condițiile în care obiectivul cursului este obținerea abilităților necesare rezolvării unor probleme);
- faptul de a nu da studentului ocazia de a se antrena pentru obținerea competențelor cerute de obiectivul cursului și verificate de examenul final;
- încălcarea obligațiilor prevăzute în art.6-8.

Integritatea

Art. 10. Integritatea membrilor comunității academice este esențială pentru desfășurarea în condiții optime a activității didactice și de cercetare. Fiecare membru al comunității academice este dator a se preocupa de evitarea oricăror situații susceptibile să creeze îndoieli cu privire la integritatea sa, în primul rând, a conflictelor de interese.

Art. 11. Există un conflict de interese atunci când interesele personale ale unui membru al comunității academice (cadru didactic, student, membru al personalului administrativ) intră în conflict cu obligațiile, decurgând din statutul său ori sunt de natură să afecteze independența și imparțialitatea necesară îndeplinirii acestor obligații.

Art. 12. În sfera relațiilor cadru didactic - student constituie încălcări ale obligației de integritate:

- pretinderea sau acceptarea de favoruri de orice natură;
- pretinderea sau acceptarea de cadouri sau alte foloase materiale;
- împrumutul de bani între cadrul didactic și studenți;

- prestarea de către cadrul didactic a unor activități remunerate în favoarea studentului;

- obținerea de liberalități din partea studentului sau a rudelor acestuia până la gradul II inclusiv.

Art. 13. Examinarea de către un cadru didactic a unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea inclusiv ori o altă persoană cu care cel ce decide are o relație similară de afecțiune, care este de natură să creeze o impresie de favoritism în rândul celorlalți studenți. Pentru evitarea acestei situații se impune ca:

- atunci când există alte cadre didactice de aceeași specialitate, cadrul didactic în cauză să formuleze o declarație de abținere, iar examinarea studentului să se facă de către un alt cadru didactic, numit de către șeful catedrei sau decan, după caz;

- în cazul în care nu este posibilă înlocuirea, se va numi un alt cadru didactic, având o specialitate cât mai apropiată, pentru a-l asista pe titularul disciplinei la examinarea studentului respectiv.

Se interzice includerea în orice comisie de concurs din cadrul Universității a unei persoane aflate în situația arătată la alin.1 cu unul dintre candidați. În măsura în care incompatibilitatea nu era cunoscută la momentul numirii comisiei, cadrul didactic în cauză are obligația de a se abține și a solicita înlocuirea sa din comisie.

Este interzisă acceptarea de către un conducător de doctorat a îndrumării unui doctorand aflat în relația prevăzută de alin.1 cu el.

Art. 14. În activitatea de cercetare științifică, integritatea presupune:

a. acceptarea și menționarea ca autori ai unei opere doar a persoanelor care au participat efectiv la elaborarea ei;

b. indicarea sursei din care a fost preluată o idee, o expresie, un rezultat al unei cercetări anterioare, indiferent dacă acestea au fost sau nu publicate. Această regulă privește și elementele preluate din lucrări de orice natură ale studenților sau doctoranzilor și utilizate ulterior de un cadru didactic în propriile cercetări;

c. recunoașterea explicită a contribuției oricărei persoane care a participat în mod real la o activitate de cercetare. În situația în care contribuția a constat doar într-o activitate de supervizare sau

consiliere, nu este necesară o recunoaștere formală a contribuției. În aceste cazuri însă se recomandă includerea unei formule de mulțumire;

d. respectarea riguroasă a destinației fondurilor alocate unui proiect de cercetare. Sursele de finanțare care au stat la baza unei cercetări vor fi menționate în publicațiile în care s-au materializat rezultatele cercetării.

Art. 15. Constituie încălcări ale eticii în materia cercetării:

- plagiatul;
- omisiunea recunoașterii, fie prin menționare ca autor al unei opere, fie prin indicarea sursei, a contribuției unor terți la elaborarea unei opere;
- obligarea autorilor unei opere de a menționa ca autori și persoane care nu au participat la elaborarea acesteia;
- orientarea activității de cercetare a studenților, masteranzilor, doctoranzilor în scopul obținerii unui avantaj personal de către îndrumător. Așa se întâmplă atunci când un cadru didactic impune una sau mai multe teme de cercetare ce urmează a-i servi la un proiect de cercetare personal, la pregătirea unei conferințe sau a unui articol, ori urmează a fi valorificat în folosul unei întreprinderi private.

- încălcarea celorlalte reguli prevăzute la art. 14.

Art. 16. În activitatea administrativă, integritatea presupune:

- desfășurarea corectă a tuturor procedurilor de selecție, alegere sau numire a personalului care își asumă responsabilități de ordin administrativ. Este interzisă primirea, acceptarea, cererea, darea sau oferirea de bani, bunuri sau orice alte foloase ori favoruri în schimbul sprijinirii ocupării unei poziții administrative;
- îndeplinirea cu bună credință și în folosul universității a oricărei responsabilități administrative. Utilizarea unei poziții administrative în scopul obținerii de foloase personale de orice natură constituie o încălcare a obligației de integritate;
- în momentul transferului unei responsabilități administrative fostul titular pune la dispoziția noului titular toate instrumentele, informațiile și elementele, aduse la zi, necesare preluării imediate a acestei responsabilități;

• atunci când, din orice motiv, o persoană nu mai poate să-și îndeplinească în mod corespunzător atribuțiile administrative încredințate, ea are obligația de a aduce acest lucru la cunoștința superiorilor.

Art. 17. În afara situațiilor menționate în articolele precedente, există un conflict de interese ori se creează aparența unui asemenea conflict și atunci când:

- o persoană decide acordarea unui premiu sau a unei distincții în favoarea unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea inclusiv ori o altă persoană cu care cel ce decide are o relație similară de afecțiune;
- o persoană deține mai multe funcții în cadrul Universității, iar interesele pe care trebuie să le apere în considerarea fiecărei funcții nu converg;
- un student este angajat la o firmă, aparținând cadrului didactic examinator.

Art. 18. În orice situație de conflict de interese persoana în cauză are obligația de a aduce la cunoștință, de preferință în scris, superiorului ierarhic existența conflictului de interese și de a se abține de la implicarea în luarea oricărei decizii în care ar avea sau ar putea crea aparența că are un interes personal.

Colegialitatea

Art. 19. Activitatea în comunitatea academică presupune colaborarea membrilor acesteia în spirit de colegialitate și respect reciproc.

Colegialitatea implică:

- curtoazie și respect datorate fiecărui membru al comunității academice. Încălcarea acestei obligații de către o persoană nu conferă în nici un caz dreptul celui lezat de a adopta o conduită similară;
- obligația de asistență între membrii comunității academice, materializată în suplinirea colegială, acordarea de sprijin în

activitatea didactică și administrativă, cooperarea cu bună credință în cadrul proiectelor ce implică participarea mai multor persoane;

- respectarea mutuală a diferențelor de ordin lingvistic, religios, social între membrii comunității academice;

- înțelegere, respect și sprijin pentru persoanele cu nevoi speciale;

- obligația de confidențialitate în privința datelor și informațiilor transmise de un membru al comunității academice unui alt membru, cu titlu privat. În privința situației școlare a unui student obligația de confidențialitate operează în limitele stabilite printr-o hotărâre a Senatului, precum și în condițiile legislației în vigoare.

Art. 20. Constituie încălcări ale principiului colegialității:

- discriminarea, hărțuirea de gen, etnică sau sub orice altă formă, folosirea violenței fizice sau psihice, limbajul ofensator ori abuzul de autoritate la adresa unui membru al comunității academice, indiferent de poziția ocupată de acesta în cadrul Universității (student, cadru didactic, membru al conducerii universității, membru al personalului administrativ);

- promovarea sau tolerarea unor comportamente dintre cele descrise în acest articol de către conducerile facultăților, departamentelor, catedrelor sau compartimentelor administrative;

- discreditarea în mod injust a ideilor, ipotezelor sau rezultatelor cercetărilor unui coleg;

- formularea în fața studenților a unor comentarii lipsite de curtoazie la adresa pregătirii profesionale, a ținutei morale sau a unor aspecte ce țin de viața privată a unui coleg;

- consilierea studenților să nu urmeze un curs al unui coleg, din antipatie față de acesta;

- formularea repetată de plângeri sau sesizări vădit neîntemeiate la adresa unui coleg;

- utilizarea și dezvăluirea în activitatea didactică sau de cercetare a informațiilor transmise cu titlu confidențial de un alt coleg (date personale, experiențe trăite etc.);

- discutarea cu alți studenți a situației școlare, sociale, medicale a unui student.

Art. 21. În materia specială a examinării studenților, colegialitatea presupune o informare prealabilă și detaliată a studenților cu privire la obiectivele și cerințele cursului, la modalitățile și perioadele de evaluare.

În acest sens:

- la începutul fiecărui semestru fiecare titular de curs afișează sau distribuie studenților o tematică de curs, cuprinzând tematica fiecărei prelegeri, bibliografia obligatorie și facultativă, precizările privind forma examinării și baza evaluării;

- cunoștințele studenților se evaluează în sistem continuu prin verificări pe parcursul semestrului și verificări finale în sesiune. Programarea verificărilor pe parcurs se comunică la începutul semestrului;

- după examen se afișează, cel târziu, o dată cu rezultatele, baremul de notare. La cererea studentului, cadrul didactic examinator îi prezintă lucrarea și motivează explicit calificativul acordat, prin raportare la baremul afișat.

Loialitatea

Art. 22. Loialitatea față de Universitate presupune obligația fiecărui membru al comunității academice de a acționa în interesul universității, de a susține obiectivele, strategiile și politicile acesteia, în scopul realizării misiunii și creșterii competitivității ei.

Art. 23. Constituie încălcări ale obligației de loialitate:

- desfășurarea de acțiuni menite să ducă la pierderea unor drepturi patrimoniale sau nepatrimoniale dobândite în mod legal de către Universitate;

- desfășurarea, în alte universități sau instituții, a unor activități didactice sau de cercetare care le concurează pe cele organizate de către Universitate;

- sfătuirea în cadrul activităților didactice a studenților să abandoneze cursurile Universității în favoarea unei alte instituții de învățământ;

- angajarea în afara universității a unor activități care afectează în mod semnificativ timpul consacrat obligațiilor didactice și de cercetare în Universitate ale persoanei în cauză;
- desfășurarea de acțiuni menite să discrediteze Universitatea sau să afecteze în mod grav imaginea și prestigiul acesteia.

Responsabilitatea

Art. 24. Răspunderea pentru respectarea dispozițiilor prezentului Cod revine în primul rând fiecărui membru al comunității academice.

Statutul de membru al comunității academice impune fiecărui membru asumarea răspunderii pentru acțiunile sau omisiunile sale.

Încălcarea dispozițiilor prezentului Cod atrage răspunderea în condițiile legislației în vigoare și reglementărilor interne ale Universității.

REGULI PROCEDURALE

Art. 25. Organul însărcinat cu supravegherea aplicării dispozițiilor prezentului Cod este Comisia de etică a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți, ce se constituie și funcționează în subordinea Senatului.

Art. 26. Comisia de etică este numită de către Senat pe durata mandatului acestuia și este alcătuită din 9 membri, după cum urmează:

- patru reprezentanți ai cadrelor didactice, asigurându-se reprezentarea tuturor liniilor de studiu;
- doi reprezentanți ai personalului nedidactic și didactic auxiliar;
- șeful oficiului juridic;
- doi reprezentanți ai studenților.

Comisia își alege, cu majoritate de voturi, un președinte pe durata mandatului.

Lucrările de secretariat ale Comisiei sunt asigurate de Secretariatul General al Universității.

Art. 27. Comisia de etică are următoarele atribuții:

- elaborarea sau, după caz, modificarea și completarea Codului etic al Universității;
- analiza sesizărilor privind încălcările eticii universitare;
- formularea de avize cu privire la aspectele etice implicate de reglementările interne ale Universității;
- prezentarea de rapoarte anuale Senatului universitar.

Art. 28. Comisia poate fi sesizată în scris de orice persoană fizică, juridică sau organ care a constatat încălcarea normelor de etică de către un membru al comunității academice. Comisia se poate sesiza și din oficiu.

Sesizarea va indica în mod explicit numele persoanei care se face vinovată de încălcare, numele celui care face sesizarea și faptele imputate acestuia.

Sesizările se înregistrează la registratura Universității sau se depun în cutiile pentru propuneri și sesizări.

Comisia poate decide să nu ia în considerare sesizările anonime.

Art. 29. Orice persoană cu funcție de conducere din Universitate care primește o sesizare privind încălcarea regulilor de etică are obligația de a o înainta Comisiei de etică spre analiză.

Art. 30. După sesizare, comisia citează pentru audiere persoana sau reprezentantul entității care a formulat sesizarea și persoana învinuită.

Comisia poate decide să citeze pentru audiere, la cererea părților sau din oficiu, orice persoană ce deține informații necesare soluționării cauzei. Identitatea persoanelor va fi păstrată confidențială la cererea acestora.

Audierile au loc în ședință secretă iar membrii comisiei sunt ținuți să păstreze secretul audierilor și deliberărilor până la redactarea raportului final.

Art. 31. În urma cercetărilor efectuate, comisia elaborează un raport. Atunci când cele sesizate se confirmă în tot sau în parte, raportul se înaintează Rectoratului cu propuneri privind măsurile ce se impun a fi luate.

Atunci când cele semnalate nu se confirmă, raportul se păstrează la Comisie. O copie a acestui raport se poate înmâna celui învinuit la cererea acestuia.

În toate situațiile, persoana care a formulat sesizarea va fi înștiințată de rezultatul cercetărilor, prin comunicarea unei copii a raportului.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Art. 32. Prezentul Cod intră în vigoare la data aprobării sale de către Senatul universitar. La aceeași dată se abrogă orice dispoziții contrare conținute în reglementări ale Universității.